

- Η γλώσσα είναι το μέσο επικοινωνίας των ανθρώπων.
- Είναι οι άνθρωποι.
- Είναι ο πολιτισμός τους.
- Η συλλογική μνήμη τους.
- Το όργανο με το οποίο στοχαζόμαστε και οικοδομούμε την αντίληψή μας για τον κόσμο.
- Όταν χάνεται μια γλώσσα χάνεται ένας πολιτισμός.
- **Όλες οι γλώσσες είναι δυναμικές, δηλαδή εξελίσσονται.** Ακολουθούν την εξέλιξη των κοινωνιών. Εξελίσσονται για να υπηρετήσουν τις νέες ανάγκες και συνθήκες της πραγματικότητας. Νέες λέξεις δημιουργούνται και κάποιες παλιές χάνονται.

Για να σωθεί ένας πολιτισμός πρέπει να διατηρήσει ζωντανή τη γλώσσα του.

Η ελληνική γλώσσα επιβιώνει εδώ και τέσσερις χιλιάδες χρόνια. Αποτελεί μοναδικό παράδειγμα γλώσσας με αδιάκοπη ιστορική συνέχεια.

Ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός επηρέασε την παγκόσμια σκέψη και οδήγησε σε έναν οικουμενικό πολιτισμό. Οι φιλοσοφία, η δημοκρατία, η ελευθερία, η επιστήμη, το θέατρο, η τέχνη, και ο αθλητισμός είναι συνυφασμένα με την ελληνική σκέψη και την ελληνική γλώσσα.

Η εκμάθηση της αρχαίας ελληνικής γλώσσας μας δίνει τη δυνατότητα:

- να ερμηνεύσουμε και να γνωρίσουμε καλύτερα τη νεοελληνική γλώσσα,
- να εμβαθύνουμε στις έννοιες των λέξεων που χρησιμοποιούμε καθημερινά,
- να κατανοήσουμε τη μητρική μας γλώσσα,
- να αναγνωρίσουμε την αξία της,
- να αγωνιστούμε για τη διατήρησή της,
- να ανακαλύψουμε τις ρίζες της ύπαρξής μας,
- να μελετήσουμε και να αναλύσουμε τα σημαντικά κείμενα των προγόνων μας που είναι διαδεδομένα παγκοσμίως,
- να αναγνωρίσουμε την αξία της ιστορίας μας και να αποκτήσουμε εθνική ταυτότητα.

Σήμερα η ανάγκη γνωριμίας με τη γλώσσα μας και η εμβάθυνση στις έννοιες των λέξεων είναι ακόμη μεγαλύτερη, εξαιτίας του ότι οι νέοι κατακλύζονται καθημερινά από τις αγγλικές λέξεις με αποτέλεσμα να μη γνωρίζουν τις αντίστοιχες ελληνικές ή να αρνούνται συνειδητά ή ασυνείδητα να τις χρησιμοποιούν.

Συμπληρώστε και εσείς παρακάτω μερικούς λόγους για τους οποίους κατά τη γνώμη σας είναι απαραίτητο να μελετήσουμε σε βάθος την ελληνική γλώσσα.

Γλώσσα: κώδικας επικοινωνίας που χρησιμοποιείται από τα μέλη μιας κοινότητας για την αμοιβαία κατανόηση.

2

Η γλώσσα αποτελεί αδιάψευστο μάρτυρα της ιστορικής συνείδησης και συνέχειας ενός έθνους και όργανο του πνεύματος και της εσωτερικής ζωής του ανθρώπου. Όπως γράφει ο Wittgenstein, «τα όρια του κόσμου μας ορίζονται από τα όρια της γλώσσας μας».

«Γλώσσα δεν είναι αράδιασμα από λέξεις, τύπους και κανόνες, παρά η έκφραση του εσωτερικού μας κόσμου, κύμα ζωής, άνοιγμα και επαφή ψυχών».

(Μ. Τριανταφυλλίδης)

Η ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Η γλώσσα, ως εργαλείο σκέψης, έκφρασης και επικοινωνίας των ανθρώπων, συνιστά συστατικό στοιχείο της προσωπικότητας του ατόμου και συνεκτικό παράγοντα της φυσιογνωμίας κάθε έθνους. Ειδικότερα, η γλώσσα αποτελεί:

1. Μέσο έκφρασης και επικοινωνίας
 - Παρέχει στον άνθρωπο τη δυνατότητα να εξωτερικεύει με ακρίβεια και σαφήνεια τα συναισθήματα και τις ιδέες του.
 - Ικανοποιεί τις απλές ανάγκες συνεννόησης αλλά και επιτρέπει την ανταλλαγή σύνθετων ιδεών, σκέψεων και επιχειρημάτων, συντελώντας στην αποφυγή των παρερμηνειών και την επίτευξη μιας ολοκληρωμένης επικοινωνίας.
 - Ενισχύει την έμφυτη κοινωνικότητα του ανθρώπου και αναπτύσσει το πνεύμα συνεργασίας και τη συλλογικότητα.
2. Παράγοντα πνευματικής καλλιέργειας του ανθρώπου
 - Βοηθά τον άνθρωπο να κατανοήσει τις έννοιες και τον κόσμο που τον περιβάλλει, αφού τα όρια της γλώσσας μας είναι τα όρια του κόσμου μας.
 - Συντείνει στην ανάπτυξη των πνευματικών δεξιοτήτων του ατόμου. Εμπλουτίζοντας το λεξιλόγιό μας, οξύνουμε τη σκέψη, αναπτύσσουμε την κριτική ικανότητα και διευρύνουμε τους γνωστικούς μας ορίζοντες.
3. Απεικόνιση του πολιτισμού ενός λαού και στοιχείο της εθνικής του ταυτότητας.
 - Αποτελεί βασικό παράγοντα μεταβίβασης της παράδοσης και των αξιών ενός λαού και διασφαλίζει τις κατακτήσεις του στην επιστήμη, τις τέχνες και τις άλλες εκφάνσεις του πολιτισμού.
 - Αντανακλά την πολιτισμική δημιουργία και το πνευματικό επίπεδο ενός λαού και τροφοδοτεί την πολιτιστική ανάπτυξη, συντελώντας στην επαφή του με τους πνευματικούς θησαυρούς.
 - Ενισχύει την εθνική συνείδηση και την εθνική αυτογνωσία, καθώς αποκαλύπτει με την αδιάσπαστη συνέχειά της την ιστορική διαδρομή και τα συνεκτικά στοιχεία ενός λαού.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

Σήμερα, διαπιστώνουμε αισθητή συρρίκνωση του χρησιμοποιούμενου λεξιλογίου και γλωσσικούς νεωτερισμούς που δυσχεραίνουν την επικοινωνία και επηρεάζουν αρνητικά την εξέλιξη της γλώσσας. Ειδικότερα, παρατηρούμε:

A. Λεξιπενία

Ο μέσος Έλληνας, και ιδιαίτερα ο νέος, έχει περιορίσει την έκφρασή του σε ένα φτωχό λεξιλόγιο που περιλαμβάνει κυρίως λέξεις της καθημερινότητας, τυποποιημένες και στερεότυπες εκφράσεις από τον χώρο της τηλεόρασης και της διαφήμισης. Το λεξιλόγιο αυτό επιτρέπει στο άτομο να συνδιαλέγεται για τις ανάγκες της καθημερινής ζωής, όχι όμως να ανταποκρίνεται σε ένα απαιτητικό επίπεδο επικοινωνίας και συζήτησης.

B. Ευρεία χρήση ξένων λέξεων

Η αβασάνιστη χρησιμοποίηση ξένων λέξεων και τύπων που προέρχονται από τον χώρο της τεχνολογίας, της εμπορευματοποιημένης διασκέδασης και του θεάματος έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση μιας «μεικτής γλώσσας», δηλαδή ενός συμπλέγματος ελληνικών λέξεων με πολλές ασύμβατες ξένες λέξεις και εκφράσεις, κυρίως αγγλικές, οι οποίες αποδίδουν «περίπου» τη σημασία όλων όσα περιγράφουν, δυσκολεύοντας τη

Αν κάποιος αμφιβάλλει για τη σημασία της γλώσσας στη ζωή του, αρκεί να σκεφτεί για μια στιγμή πόσο απίστευτα περιορισμένος θα ήταν χωρίς τη γλώσσα. Οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις με φίλους και γνωστούς εξαρτώνται σε πολύ μεγάλο βαθμό από τη γλώσσα. Εξάλλου, οι άνθρωποι σήμερα γνωρίζουν πολύ περισσότερα πράγματα από τους ανθρώπους των προηγούμενων γενεών. Αυτό συμβαίνει γιατί η γλώσσα βοήθησε το μεγαλύτερο μέρος της γνώσης να περάσει από τη μια γενιά στην άλλη. Επομένως, το να γνωρίζει κανείς καλά τη γλώσσα είναι απολύτως απαραίτητο.

Τι είναι, όμως, η γλώσσα; Διατυπώθηκε ο ορισμός ότι η γλώσσα είναι «ένα συμβατικό σύστημα επικοινωνιακών ήχων και μερικές φορές (αν και όχι απαραίτητα) γραπτών συμβόλων». Σ' αυτόν τον ορισμό η κρίσιμη λέξη είναι το επίθετο «επικοινωνιακών», επειδή η πρωταρχική λειτουργία της γλώσσας είναι η επικοινωνία. Βέβαια, με τη γλώσσα επιτελούνται και άλλες λειτουργίες. Για παράδειγμα, οι άνθρωποι χρησιμοποιούμε τη γλώσσα για να σκεφτόμαστε, να καταγράφουμε πληροφορίες, να συνειδητοποιούμε και να εκφράζουμε συναισθήματα, να εκφράζουμε την ταυτότητά μας με μια ομάδα κλπ.

Αναμφίβολα, η γλώσσα είναι ένα εντοπισιακό επίτευγμα των ανθρώπων. Υπάρχουν όμως άλλα είδη που κάνουν χρήση της γλώσσας; Ίσως κάποιος έδινε καταφατική απάντηση σκεπτόμενος για παράδειγμα τους παπαγάλους που λένε μερικές λέξεις. Ωστόσο, οι παπαγάλοι, ακόμα και αν προσπαθούν να επικοινωνήσουν, δεν χρησιμοποιούν γλώσσα με την πλήρη σημασία της έννοιας, επειδή δε ακολουθούν κανόνες ούτε δείχνουν την ευελιξία στη χρήση της γλώσσας που δείχνουν οι άνθρωποι.

Στην καθημερινή μας ζωή οι περισσότεροι από εμάς κάνουμε εκτεταμένη χρήση τεσσάρων βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων. Αυτές είναι οι ακόλουθες: ακούμε την ομιλία, διαβάζουμε, μιλάμε και γράφουμε. Είναι ίσως φυσικό να υποθέσουμε πως οι τέσσερις κεντρικές γλωσσικές δεξιότητες κάθε ανθρώπου μπορούν να είναι συνολικά ισχυρές ή αδύναμες. Αυτό το συμπέρασμα μπορεί συχνά, αλλά όχι πάντα, να είναι σωστό σε σχέση με την εκμάθηση της μητρικής γλώσσας. Όμως, ακόμη και στη μητρική τους γλώσσα, πολλοί άνθρωποι καλλιεργούν μία μόνο γλωσσική δεξιότητα,

επειδή έχει ιδιαίτερη σχέση με τα ενδιαφέροντά τους ή τη σταδιοδρομία τους. Για παράδειγμα, οι συγγραφείς και οι επιμελητές κειμένων πρέπει να έχουν υψηλά αναπτυγμένες δεξιότητες γραφής, οι ηθοποιοί, πολιτικοί και δικηγόροι χρειάζονται αναπτυγμένες δεξιότητες στην ομιλία. Τέλος, οι διαφορές στις τέσσερις βασικές γλωσσικές δεξιότητες είναι συνήθως πιο εμφανείς, όταν εστιάζουμε στην απόκτηση μιας δεύτερης γλώσσας.

M.W. Eysenck. (2010). *Βασικές Αρχές Γνωστικής Ψυχολογίας*. (Μετάφραση Μ. Κουλεντιανού), 309-310. Αθήνα: Gutenberg (διασκευή).

Με ποιους τρόπους, σύμφωνα με το κείμενο, καλλιεργούνται οι γλωσσικές δεξιότητες; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας.

Ο γλωσσικός μας πολιτισμός

Τ. ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗ

Κ

άθε πολιτισμός είναι, από τη φύση του, πολυεθνικός. Δεν είναι μόνο ότι περιλαμβάνει δύο άξονες – τον υλικότεχνικό και τον πνευματικό – αλλά και γύρω από αυτούς αναπτύσσονται ποικίλες μορφές. Ετσι, εντός και παράλληλα προς τον υλικότεχνικό πολιτισμό (Civilization) και τον πνευματικό (Culture) αναπτύσσονται ορισμένοι κύκλοι που, ως προς τον πνευματικό πολιτισμό, περιλαμβάνουν γλώσσα, ιστορία, θρησκεία, παιδεία, τέχνες και επιστήμες. Αυτό επιτρέπει να μιλάμε για τον χριστιανικό πολιτισμό και τον πολιτισμό του Ισλάμ, λ.χ., για τον πολιτισμό σε έργα αρχιτεκτονικής, για τον εθνικό πολιτισμό μιας χώρας, για τον νομικό ή τον πολιτικό μας πολιτισμό κ.ο.κ. Επιπλέον, κατ' εξοχήν δικαιούται κανείς να μιλάει και για γλωσσικό πολιτισμό: την ιστορία, τις επιδράσεις, τις μορφές που πήρε η γλώσσα μας και το μέγεθος της συμβολής της στην παιδεία και στην όλη καλλιέργεια της χώρας.

Ο γλωσσικός πολιτισμός της Ελλάδας, ειδικότερα ευτύχησε σε τρία πεδία: α) Γεννήθηκαν στον τόπο μας μεγάλα πνεύματα που μαζί με τον δυνατό στοχασμό τους ανέπτυξαν και μια καλλιεργημένη γλώσσα που να τον εκφράζει, β) Επινοήθηκε και αναπτύχθηκε ένα εξαιρετικά οικονομικό

Ο κ. Γεώργιος Μπαμπινιώτης είναι καθηγητής της Γλωσσολογίας, πρόεδρος του Ελληνικού Ιδρυματος Πολιτισμού, π. ηγούμενος του Πανεπιστημίου Αθηνών.

και λειτουργικό σύστημα γραφής (ελληνικό αλφάβητο) με το οποίο καταγράφτηκε και διασώθηκε σε γραπτά κείμενα μεγάλο μέρος της ελληνικής πνευματικής παραγωγής, γ) Γνώρισε σπουδαία (αν όχι μοναδική) συνέχεια αφού η ίδια η γλώσσα, η Ελληνική, στον ίδιο (για μερικούς αιώνες και

Η ενασχόληση με τις λέξεις είναι μια συνάντηση και γνωριμία με τις έννοιες της γλώσσας

σε πολύ ευρύτερο) χώρο, την Ελλάδα, από τον ίδιο λαό, τους Έλληνες, μιλήθηκε χωρίς διακοπή επί 40 αιώνες και γράφτηκε επί 32 αιώνες (με μοναδικό χάσμα την περίοδο 120-80 αι. π.Χ.). Και τα τρία αυτά χαρακτηριστικά (πολύτητα σκέψης - γραπτή παράδοση - συνέχεια) εξασφάλισαν να τον γλωσσικό πολιτισμό μας μια ξεχωριστή θέση που είναι μαζί η δύναμη και η αδυναμία μας. Δύναμη λόγω του γλωσσικού πλούτου που μας προσφέρει, αδυναμία λόγω της υποχρέωσής μας να κατακτούμε και να αξιοποιούμε αυτόν τον πολιτισμό.

Πόσο γνωρίζουμε, λοιπόν, πόσο αξιοποιούμε και πόσο προδύουμε αυτή τη διάσταση του πολιτισμού μας; Αιδοόμαστε σωστά – που θα πει δημιουργικά – στο σχολείο τον γλωσσικό μας πολιτισμό; Έχουν μια εξοικείωση οι μαθητές μας με τον αρχαίο λόγο (π.χ. ομιλία), με την «παραδοσιακή ομιλία»

(για την σποχή της Αλεξανδρινής Κοινής, με τη γλώσσα του Ερμηνείου, τα κείμενα των Βυζαντινών (χρονολογίων, υμνωνόγραφων κ.λπ.) και τη νεότερη λόγω παράδοσής μας και, βεβαίως, με τα δημόδια κείμενά μας (επαυτοδία, λογοτεχνία); Γνωρίζουμε, βέβαιον, μέσα από τα κείμενα – και όχι μόνον φωνητικά – τη γλωσσική διαχρονία της Ελληνικής; Κατανοούν την εξέλιξη της και τη σχέση των παλιότερων και των σύγχρονων Ελληνικών και σε δομικό (φωνολογικό, γραμματικό και συντακτικό) επίπεδο; Έχουν από μόνοι τους, ανεμπλεκτικά και αντικανονικά, την ευκαιρία να βιάδουν τις ομοότητες και τις διαφορές στα διάφορα χρονικά επίπεδα της γλώσσας μας; Και μια που μιλούμε (ευτυχώς) τόσες ξένες γλώσσες και μάλλον Αγγλικά τους δίνουμε την ευκαιρία να γνώσουν ποια είναι, λ.χ., η παρομοία της Ελληνικής στη γλώσσα αυτή;

Γιατί, θα το πω και με αυτή την ευκαιρία, η ενασχόληση (ιδίως των νέων) με τις λέξεις δεν είναι ένα παιχνίδι με τις λέξεις για τις λέξεις, αλλά μια συνάντηση και γνωριμία με τις έννοιες της γλώσσας, αυτές που συνιστούν τα νοήματα και συγκροτούν, τελικά, τη σκέψη μας και την όλη νοητική μας λειτουργία. Όσο καλύτερα, δηλαδή ευύτερα, βαθύτερα και πληρέστερα, γνωρίζουμε τον γλωσσικό πολιτισμό μας, τον κόσμο της γλώσσας μας ανά τους αιώνες στις πολλαπλές δηλώσεις και σχέσεις του κοινωνικών, πολιτικών, πνευματικών, επιστημονικών, παιδαγωγικών, οικονομικών, ακονίζουμε το δεικτικό τόσο περισσότερο ακονίζουμε το μυαλό μας, καλλιεργούμε τη γλωσσική μας ικανότητα και ευαισθητοποιούμεστε αντί να την απλά λειτουργία της γλώσσας,

Με άλλα λόγια, δεν μετέτρεψε τη γλώσσα για τη γλώσσα, αλλά για να ανακαλύψουμε με αυτή και μέσα απ' αυτή έναν άλλο, πολύ ευρύτερο κόσμο, τον πνευματικό πολιτισμό ενός λαού στην ιστορική του διαδρομή που μέσα από τη γλώσσα – τις λέξεις, τις φράσεις, τις λεκτικές δυνατότητες από την παιδεία των γραμματισμοκρατικών δομών – και συγκρόνας μέσα από την πρωτότυπη της σε κείμενα λόγου, μορφής, μέγας, αποκαλύπτεται με τον πιο ουσιαστικό, άμεσο και αναπάντητο τρόπο.

Τέλος, η οικειότητα του γλωσσικού πολιτισμού, όπως κάθε γνώση των μορφών ενός πολιτισμού – και περισσότερο ίσως από τη γνώση άλλων μορφών πολιτισμού – λόγω του ιδιόζοντος χαρακτήρα της γλώσσας –, οδηγεί σε αυτογνωσία και συνείδηση πολιτισμικής καταγωγής, αφού η γλώσσα είναι κύριο συστατικό ταυτότητας, χωρίς να είναι και το μόνο. Ετσι η γνώση και η συνείδηση του γλωσσικού πολιτισμού γίνεται ισχυρή εσωτερική δύναμη για να ανταπεξέλθει κανείς όθεις αλλοτριότητας, όπως είναι λ.χ. η γλωσσική παγκοσμιοποίηση με την κυριαρχία μιας και μόνης ξένης επικοινωνιακής γλώσσας. Γιατί αυτομάτως η γνώση και ο σεβασμός κάθε γλωσσικού πολιτισμού οδηγούν και ενισχύουν τη γλωσσική πολυμορφία, τη γλωσσική διαφορετικότητα και διαφοροποίηση, σεβόνται δηλαδή την οικολογία της γλώσσας, εξίσου σεβαστή και σημαντική όπως η οικολογία της φύσης ή η οικολογία του ανθρώπου. Η γλώσσα ήταν και είναι όχημα αλλά συγκρόνας και φορέας και δημιουργός πολιτισμού.

ΣΥΝΤΑΞΗ ΕΥΡΥΤΕΡΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

➔ Ποια είναι η δύναμη και η αξία της γλώσσας;

Πνευματικός τομέας: η γλώσσα είναι το κύριο μέσο καλλιέργειας του πνεύματος, είναι το βασικό εργαλείο για την έκφραση σκέψεων, την ανάπτυξη συλλογισμών, τη διατύπωση κρίσεων, την αξιολόγηση επιχειρημάτων.

Ηθικός τομέας: είναι ο βασικότερος φορέας ηθικών αξιών και υψηλών ιδεών, καλλιεργεί πρότυπα, ιδανικά και συμπεριφορές για το «σωστό» και το «λάθος», γενικά διαμορφώνει στο άτομο ηθικό κώδικα.

Ψυχικός τομέας: παρέχει τη δυνατότητα έκφρασης συναισθημάτων, εξωτερικού του εσωτερικού κόσμου του ατόμου και αποφόρτισης, γεγονός που οδηγεί στην ψυχική ισορροπία αλλά και ταυτόχρονη καλλιέργεια της ψυχής.

Κοινωνικός τομέας:

- αποτελεί το βασικότερο επικοινωνιακό μέσο, συμβάλλει στην ανάπτυξη σχέσεων και επαφών ανάμεσα στους ανθρώπους και βοηθά στην κοινωνικοποίησή τους.
- η καλή γνώση και σωστή χρήση της είναι μέσο κοινωνικής καταξίωσης και απόκτησης γοήτρου, μπορεί να αποτελέσει μέσο κοινωνικής υπεροχής και διάκρισης.

Πολιτιστικός τομέας: είναι μέσο διατήρησης και εξάπλωσης του πολιτισμού και της παράδοσης αλλά και στοιχεία που αναδεικνύει την ιδιαίτερη ταυτότητα κάθε λαού και τα χαρακτηριστικά του.

➔ Ποια είναι τα στοιχεία που φανερώνουν ότι η ελληνική γλώσσα στις μέρες μας κακοποιείται;

- Το φτωχό και περιορισμένο λεξιλόγιο σε αντίθεση με τον πλούτο της (χρήση συγκεκριμένων καθημερινών λέξεων και εκφράσεων, επαναλήψεις, λεξιπενία).
- Το φαινόμενο των ορθογραφικών λαθών (π.χ. επιρροή, αλλά επιηρεάζω).
- Η άγνοια των βασικών γραμματικών και συντακτικών κανόνων της (π.χ. χειρουργός αντί χειρουργός).
- Η συχνή αντικατάσταση λέξεων με αντίστοιχες ξένες (π.χ. meeting αντί συνάντηση).
- Η αδυναμία έκφρασης της σκέψης μας (εκφράζουμε άλλα από αυτά που πραγματικά εννοούμε).
- Η μη ικανότητα ανάπτυξης ενός ορθού συλλογισμού (μη σωστή σύνδεση των προτάσεων και έλλειψη συνοχής και αλληλουχίας στο λόγο).

Γλώσσα - γλώσσες και πολιτισμοί του κόσμου

➔ Για ποιους λόγους παρατηρείται αλλοίωση της ελληνικής γλώσσας;

Σχολείο - Εκπαίδευση: υποβάθμιση των μαθημάτων που έχουν σχέση με τη γλώσσα (έκθεση, κείμενα νεοελληνικής λογοτεχνίας, φιλοσοφία), στροφή της παιδείας σε μια πιο τεχνοκρατική αντίληψη, σύνδεση του βιβλίου με το εξεταστικό σύστημα άρα καλλιέργεια απαστροφής προς αυτό.

Κοινωνικός τομέας: η κυριαρχία της υλιστικής αντίληψης στην εποχή μας κατάντησε η καταξίωση επιτυχάνεται μέσω της απόκτησης οικονομικών αγαθών και όχι της καλλιέργειας πνευματικών ενδιαφερόντων.

M.M.E:

- η κυριαρχία της εικόνας και η εισβολή της τηλεόρασης έχουν περιορίσει το βαθμό επικοινωνίας ανάμεσα στους ανθρώπους με αποτέλεσμα να συρρικνώνεται η γλώσσα.
- κακή χρήση της από τους δημοσιογράφους (φτωχό λεξιλόγιο, συντακτικά λάθη, χρήση ξένων λέξεων), προγράμματα χαμηλής ποιότητας, στα οποία παρατηρείται κακοποίηση της γλώσσας, προβολή συνθηματικού λόγου (λογότυπα-αλόγκαν).

➔ Προτείνετε τρόπους για την αναβάθμιση της ελληνικής γλώσσας

Εκπαίδευση: το σχολείο οφείλει να προσανατολιστεί στην ουσιαστική διδασκαλία της γλώσσας μέσα από μαθήματα που αναδεικνύουν τον πλούτο και την αξία της και να μην έχει πλέον ως στόχο την μηχανιστική εκμάθησή της, προώθηση του ελεύθερου διαλόγου, ανάθεση εργασιών στους μαθητές, ανάληψη πρωτοβουλιών για οργάνωση εκδηλώσεων με θέμα τη γλώσσα, όπως για παράδειγμα «άνωνες λόγου», προσπάθεια να έρθουν οι μαθητές σε επαφή με το λογοτεχνικό βιβλίο.

Οικογένεια: δημιουργία ενός περιβάλλοντος επικοινωνίας ανάμεσα στα μέλη της, στο οποίο θα μπορούν να αναπτύξουν τους προβληματισμούς τους και να καταθέσουν τις σκέψεις τους, καλλιέργεια διαλόγου.

MME: επιτακτική ανάγκη για άρτια χρήση της γλώσσας από τους ανθρώπους που προβάλλουν το λόγο δημόσια μέσω των εκπομπών τους, ποιοτική αναβάθμιση των προγραμμάτων αλλά και ένταξη πρόσθετων με θέμα τη γλώσσα, προώθηση του ποιοτικού βιβλίου.

Πνευματικοί άνθρωποι: προσπάθεια από τους ανθρώπους των τεχνών και των γραμμάτων να ενοκήνουν στο πρόβλημα και να διαφωτίσουν το κοινό ως προς τη σοβαρότητα του προβλήματος, ανάγκη για ενεργή συμμετοχή τους, επισκέψεις σε σχολεία, παρουσία στα M.M.E.

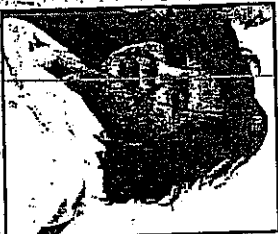
Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΘΙΕΡΝΕΤΑΙ ΔΙΕΘΝΩΣ ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

«Η Ελληνική Γλώσσα ενισχύει την λογική και τονώνει τις ηγετικές ικανότητες».

Επιμέλεια: Πέτρος Διονυσίου

Ένα νέο πρόγραμμα εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας, με τ' όνομα «HELLENIC QUEST» άρχισε να διανέμεται παγκοσμίως από το CNN και προσφέρεται σε πρώτο στάδιο για τους Αγγλόφωνους καλλιτεχνήσαντες.

Με προβολή τηλεοπτικών στην οθόνη του Η/Υ με την μετέδοση ήχου και κινούμενης εικόνας ταυτοχρόνως είναι η νέα μέθοδος της διδασκαλίας. Μία από τις μεγαλύτερες εταιρίες των Η/Υ η «Apple» της οποίας πρόεδρος είναι ο Τζορτζ Άνταμς σχετά με το πρόγραμμα. Αποφασίστηκε να προσφέρουμε το πρόγραμμα εκμάθησης της Ελληνικής γλώσσας, επειδή η κοινωνία μας χρειάζεται ένα εργαλείο, που θα της επιτρέψει να αναπτύξει τη δημιουργικότητα της, να εισαγάγει καινούργιες ιδέες και θα της προσφέρει γνώσεις περισσότερο αξιόλογες, από όσες ο άνθρωπος έως τώρα μπορούσε να αποκτήσει.

Οι Αγγλοι επιχειρηματίες προτίθενται να ανατρέξουν στα σχέδια, να μύθουν την Αρχαία Ελληνική Γλώσσα «επειδή αυτή θα τους βοηθήσει στον τομέα της οργάνωσης και της διαχείρισης λόγω της ξεχωριστής σημασίας τους. Σε αυτό το συμπέρασμα οδηγήθηκαν μετά από διαπιστώσεις οι Βρετανοί ειδικοί, ότι «Η Ελληνική Γλώσσα ενισχύει την λογική και τονώνει τις ηγετικές ικανότητες». Γι' αυτό έχει μεγάλη αξία, όχι μόνο στην τηλεοπτική και στην υψηλή τεχνολογία, αλλά και στον τομέα οργανώσεως και διοικήσεως».

Οι ιδιοκτήτες της Ελληνικής Γλώσσας άδησαν το Πανεπιστήμιο Ιωβάν της Καλιφόρνια να αναλάβει την αποθησαύριση του πλούτου της. Η Ελληνιστορία Μακ Ντόναλ και οι καθηγητές της ηλεκτρονικής Μηρούερ και Πάκαρι τέθηκαν επικεφαλής του προγράμματος. Στον Η/Υ «Ibuku» αποθηκεύθηκαν 6 εκατομμύρια λεκτικοί τύποι της γλώσσας μας, όταν η Αγγλική έχει συνολικά 490.000 λέξεις και 300.000 τεχνικούς όρους, δηλαδή σαν γλώσσα είναι μόλις 1/100 της δικής μας. Στον «Ibuku» ταξινομήθηκαν 8.000 συγγράμματα αρχαίων Ελλήνων και το έργο συνεχίζεται. Ο καθηγητής Μηρούερ ανέφερε: «Σε όποιον αποβεί γιατί τόσα εκατομμύρια δοκάρια για την αποθήκευση των λέξεων της Ελληνικής απαντούμε: Μια πρόκειται για την γλώσσα των προγόνων μας. Και η ελπίδα μας μ' αυτούς θα βελτιώσει τον πολιτισμό μας».

Οι υπεύθυνοι του προγράμματος υπολογίζουν, ότι οι ελληνικοί λεκτικοί τύποι θα φθάσουν στα 90 εκατομμύρια, έναντι 9 εκατομμυρίων της λατινικής. Το ενδιαφέρον για την γλώσσα μας προέκυψε από τη διαπίστωση των επιστημόνων τηλεοπτικής και υπολογιστών, ότι Η/Υ προχωρημένης τεχνολογίας δέχονται ως «νοηματική» γλώσσα μόνο την Ελληνική. Όλες τις άλλες τις χαρακτηρίσαν «σημειολογικές». Νοηματική γλώσσα θεωρείται η γλώσσα στην οποία το «σημάνον» δηλ. η λέξη και το «σημανόμενο» δηλ. αυτό που εκφράζει η λέξη έχουν πρωτογενή σχέση. Ενώ η «σημειολογική» είναι η γλώσσα στην οποία αυθαίρετως ορίζεται ότι το α «πρόγαμια» (σημαινόμενο) εννοείται με το α (σημάνον).

Οι Η/Υ θεωρούν την Ελληνική γλώσσα «μη οριακή», δηλαδή, ότι μόνο σ' αυτή δεν υπάρχουν όρια και γι' αυτό κρίνεται αναγκαία στις νέες επιστήμες, όπως Πληροφορική, Ηλεκτρονική, κυβερνητική και άλλες. Αυτές οι επιστήμες μόνο στην Ελληνική γλώσσα βρίσκουν τις νοητικές εκφράσεις που χρειάζονται, χωρίς τις οποίες η επιστημονική σκέψη αδυνατεί να προχωρήσει.

Γι' αυτούς τους λόγους οι Ισπανοί Ευρωβουλευτές ζήτησαν να καθιερωθεί η Ελληνική ως η επίσημη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το να μιλά κανείς για την ενωμένη Ευρώπη χωρίς την Ελληνική είναι σαν να μιλά σ' ένα τυφλό για χρώματα. Πρόκειται για μια τύχη του παγκόσμιου πολιτισμού στο Πνεύμα των Αρχαίων Ελλήνων. Μήπως θα πρέπει και εμείς οι Έλληνες να μην εδραιοποιούμε;

Η γλώσσα των νέων σήμερα

Οι νέοι στην πλειοψηφία τους χειρίζονται σωστά το λόγο. Ένα μέρος όμως της νεολαίας μιλάει τη δική του «γλώσσα», που πολλοί τη χαρακτηρίζουν ως παραγλώσσα. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της είναι:

- Η λεξιπενία, δηλαδή το περιορισμένο και φτωχό λεξιλόγιο
- Η χρήση στερεοτύπων, συνθηματολογικών εκφράσεων και ηχηρών λέξεων που σκοπό έχουν να εντυπωσιάσουν και όχι να «πουν».
- Η χρήση πολλών ξένων λέξεων.
- Οι βαρβαρισμοί και οι σολοικισμοί, δηλαδή τα γραμματικά και τα συντακτικά σφάλματα.

α. Αίτια

- Θέλουν να ξεχωρίσουν από τους συνομιλήκους τους ή και να διαφοροποιηθούν από τους μεγαλύτερους.
- Γίνονται πιο εύκολα αποδεκτοί από τις συντροφίες που χρησιμοποιούν παρόμοιο λόγο.
- Δε διαβάζουν λογοτεχνικά βιβλία, για να αποκτήσουν πλούσιο λεξιλόγιο. Την αδυναμία τους αυτή προσπαθούν να την καλύψουν με την ιδιόμορφη εκφρασή τους.

β. Επιπτώσεις

- Αδυναμία ορθής διατύπωσης απόψεων, που έχει ως συνέπεια τη δυσκολία επικοινωνίας και την ασυνεννοησία.
- Πνευματική υποβάθμιση. Γλώσσα και σκέψη είναι έννοιες αλληλένδετες και αλληλεξαρτώμενες. «Η γλώσσα συνδέεται με τη σκέψη. Φτωχή σε λεξιλόγιο γλώσσα σημαίνει φτωχή σε ιδέες σκέψη» (Όσκαρ Ουάιλντ)
- Ο διάλογος περιορίζεται και ο περιορισμός αυτός συνεπάγεται αρνητικές επιδράσεις στο κοινωνικό, ηθικό, πολιτικό και ψυχολογικό τομέα.
- Υπάρχει κίνδυνος πολιτιστικής εξάρτησης, που θα οδηγήσει στην απώλεια της εθνικής ταυτότητας.

Η λειψιπενία των σημερινών νέων

Επικρατεί η γνώμη ότι οι σημερινοί νέοι έχουν φτωχό λεξιλόγιο και ότι ο λόγος τους είναι ελλειπτικός και συνοπτικός έως συνθηματικός· επινοήθηκε μάλιστα και ο ηχηρός νεολογισμός «λειψιπενία των νέων», για να χαρακτηρίσει τη λεξιλογική τους ένδεια. Το φαινόμενο αποδίδεται στη δύναμη της εικόνας, ιδιαίτερα της τηλεοπτικής, που σήμερα κυριαρχεί και παραμερίζει τη γλωσσική επικοινωνία, καθώς και στην τάση που έχουν οι νέοι να εκφράζονται με τρόπο εντυπωσιακό, να ξεχαρίζουν με σιδήριστε εξέχτημένο και διαφορετικό, και έτσι να αυτοπροσδιορίζονται, να δημιουργούν τη δική τους ταυτότητα.

Βέβαια, η γλωσσική αυτή κατάσταση ισχύει ως ένα μεγάλο βαθμό και για πέρα πολλούς μεγάλους στην ηλικία –πιο σίγουρους ίσως αναλογικά– αλλά αυτό παρασιώπεται. Όσο για τους νέους, ασφαλώς και υπάρχουν αυτοί που περιγράφονται παραπάνω, όμως είναι πολύ λίγοι σε σχέση με το κύριο σώμα της σημερινής νεολαίας, που δίνει πολύ διαφορετική εικόνα.

Ίσως η απογοητευτική διαπίστωση για τους νέους της εποχής μας να οφείλεται στο ζήλο μερικών ειδικών και στην επιθυμία τους να χειρίζονται όσο γίνεται πιο πολλοί και όσο γίνεται πιο σωστά το γλωσσικό εργαλείο· ενδέχεται όμως η στάση αυτή να είναι απόρροια της τάσης των μεγάλων να ελέγχουν τους νέους και να τους βρσκουν σφάλματα και ελαττώματα, ωραιοποιώντας παράλληλα με μνήμη θολή τη δική τους μακρινή νεότητα.

Όμως, αν παραμεριστεί η επιδεσμική και μειψιμική θεωρηση και προσεγγίσουμε απροκατάληπτα το ζήτημα, θα παραδεχτούμε ότι η τρέχουσα αντιληψη απέχει πολύ από την πραγματικότητα και θα αναγκαστούμε να την αναθεωρήσουμε και να την ανασκεύασουμε. Και αυτό, γιατί θα διαπιστώσουμε ότι οι σημερινοί νέοι διαθέτουν όρμηη και πλούσια σκέψη, αλλά και δεινότητα λόγου και επιχειρηματολογία αφοτλήστική· και αν ακόμα θεωρήσουμε αβασάνιστα ως δεδομένο τη «λειψιπενία», δεν μπορούμε να αρνηθούμε πως όλα τα παραπάνω προϋποθέτουν αξιοθαύματα πλούσιο λεξιλόγιο και γλωσσική καλνιέρεια (και βέβαια, όλα αυτά δεν μπορούν να συγκριθούν με τα αντίστοιχα γνωρίσματα των νέων άλλων εποχών – αν αποτολμήσουμε τη σύγκριση).

Κοντά στην άποψη για τη λειψιπενία των σημερινών νέων, η οποία διατυπώνεται σποαδοδήποτε από σοβάρους ανθρώπους, δε θα ήταν άσκοπο να γίνει μνεία μερικών κακών εκπαιδευτικών, που σταχυολογούν με ασύγγνωστα επιπόλαιο και αυτπαιδαγωγικό τρόπο (και με κάποια αυταρέσκεια για τη δική τους αριμότητα) «μαργαριτάρια» από γραπτά των μικρών μαθητών. Θα ήταν ωστόσο πιο ορθό και πιο σοβαρό να αναρωτηθούν ποιες θα έπρεπε να εκδώσει ένα απάνθια με τους χοντρούς βαρβαρισμούς και σολοικισμούς δημοσιογράφων, εκφωνητών, πολιτικών και πολλών άλλων σεβαστών μεσηλικών και υπερηλικών – ακόμα και δασκάλων!

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι οι ώριμοι, αν αναλογίζονταν με περισσότερη αυτογνωσία την απελπιστική γλωσσική κενότητα της δικής τους νεανικής ηλικίας, θα έφταναν ίσως πιο νηφάλια και αντικειμενικά το γλωσσικό επίπεδο των σημερινών νέων.

Β1. ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ ΛΕΞΕΙΣ - ΦΡΑΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

ΣΥΝΩΝΥΜΑ	ΑΝΤΙΘΕΤΑ
γλώσσα – γλώσσημα γλωσσάριο – σύντομο λεξικό γλωσσομαθής – πολύγλωσσος διάλεκτος – ιδίωμα ομιλούμενη – λαλούμενη περιττολογία – πλατειασμός γλωσσοκοπάνια – γλωσσού καθαρογράφω – γράφω ευανάγνωστα λογοπαικτώ – αστειολογώ λογομαχώ – λογοφέρνω μελίρρυτος – μελίφθογγος υβρεολόγιο – βρισίδι αγορητής – ομιλητής ρητορισμός – βερμπαλισμός λεξικογραφώ – ληματογραφώ λεξικογράφος – συντάκτης λεξικού λεξιθήρας – χρήστης εξεζητημένων λέξεων φιλολογώ – μιλώ άσκοπα λογοτέχνημα – έντεχνο έργο ελευθερόστομος – αθυρόστομος	ομόγλωσσος – αλλόγλωσσος (γλώσσα που στάζει) μέλι – φαρμάκι λιγόλογος, λακωνικός – πολυλογάς συνεννόηση – ασυνεννόησις λαλίστατος – άλαλος μονολεκτικός – περιφραστικός μονόλογος – διάλογος εύληπτος – δύσληπτος ευνόητος – δυσνόητος φαρμακόγλωσσος – γλυκομίλητος ευγλωττία – βραδυγλωσσία γλαφυρός – ακαλαίσθητος νευρώδες ύφος – πλαδαρό ύφος συναρπαστικός – τετριμμένος πρωτότυπος – κοινότοπος λεξιπενία – λεκτικός πλούτος (ψηφοφορία) ονομαστική – μυστική υπολογισμός – ανιδιοτέλεια ελευθεροτυπία – λογοκρισία χρυσόστομος – βρομόστομος

Να συμπληρώσεις τη στήλη της μονοσημίας με λέξεις που αντιστοιχούν στην αντίθετη παράγραφο του κειμένου.

ΜΟΝΟΣΗΜΕΣ	ΠΟΛΥΣΗΜΕΣ
..... 	

Η ανάγκη της εκμάθησης ξένων γλωσσών από τους νέους της Ελλάδας

σελ. 44: Οι Έλληνες μαθητές στις μέρες μας μαθαίνουν τουλάχιστον μία δύο ξένες γλώσσες. Θεωρείτε ότι θα τους χρειαστούν στη ζωή τους; *Γράψτε ένα άρθρο στην εφημερίδα του σχολείου σας, εξηγώντας τους λόγους για τους οποίους είναι απαραίτητη η γνώση μιας ή και δύο ξένων γλωσσών στο σύγχρονο νέο. Αξιολογήστε την προσωπική σας εμπειρία.*

Οι Έλληνες μαθητές στις μέρες μας μαθαίνουν τουλάχιστο μία ή δύο ξένες γλώσσες. Και αυτό, γιατί είναι πλέον γεγονός ότι η γνώση όσο το δυνατόν περισσότερων ξένων γλωσσών είναι απαραίτητο εφόδιο για το σύγχρονο νέο. Μάλιστα αυτοί που έχουν μελετήσει την αγορά εργασίας και τις σχετικές ανάγκες προτείνουν την εκμάθηση δύο βασικών γλωσσών από αυτές που μιλούνται σε μεγάλο πληθυσμό (όπως είναι τα αγγλικά, τα γερμανικά, τα γαλλικά, τα ισπανικά) και μιας λιγότερο διαδεδομένης γλώσσας, όπως είναι τα ρωσικά, τα αραβικά κ.ά.

Οι λόγοι για τους οποίους η σημάδα της γλωσσουμάθειας είναι μεγάλη και σχεδόν αυτονόητη είναι πολλοί. Άλλοι από αυτούς έχουν να κάνουν με τη διεθνική επικοινωνία της εποχής μας (τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τις σπουδές κ.ά.) και άλλοι με πρακτικές ανάγκες για συνεννόηση με αλλογλωσσους στην καθημερινή ζωή, όταν ερχόμαστε σε επαφή μαζί τους στην πατρίδα μας ή στο εξωτερικό.

Και πρώτα πρώτα η γνώση της αγγλικής είναι απόλυτα συνδεδεμένη με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές, οι οποίοι είναι απόλυτα συνδεδεμένοι με τη ζωή μας, με τις σπουδές μας και με την εργασία μας. Όποιος ασχολείται με υπολογιστές καταλαβαίνει ότι μόνο αν γνωρίζει αγγλικά μπορεί να κινηθεί με άνεση στα προγράμματά τους, να έρθει σε επικοινωνία με χρήστες από όλο τον κόσμο, να χρησιμοποιήσει το διαδίκτυο και να αξιοποιήσει όλες δυνατότητες του προσφέρει αυτό το μέσο.

Ένας άλλος λόγος που κάνει την εκμάθηση δύο τουλάχιστο γλωσσών απαραίτητη είναι οι ανάγκες των σπουδών. Είναι αλήθεια ότι όποια επιστήμη και αν ακολουθήσουμε, θα χρειαστεί να μελετήσουμε ξενόγλωσση βιβλιογραφία για την πληρέστερη ενημέρωσή μας και για τη σύνθεση των εργασιών μας. Βέβαια απαραίτητη είναι η ξένη γλώσσα, αν θελήσουμε να παρακολουθήσουμε ως φοιτητές μαθήματα στο εξωτερικό μέσω του προγράμματος ανταλλαγής φοιτητών (Erasmus) και κυρίως αν θελήσουμε να συνεχίσουμε τις σπουδές μας σε κάποια ξένη χώρα, κάνοντας κάποιο μεταπτυχιακό ή και διδακτορικό. Τέλος, όποιος ξέπει ξένη γλώσσα, μπορεί να έρθει σε επικοινωνία με ξενόγλωσσες λογοτεχνίες και γενικά με τον πολιτισμό των άλλων λαών.

Πέρα από τις ανάγκες των σπουδών, οι ξένες γλώσσες έχουν και πρακτικό αντίκρυσμα, καθώς είναι απαραίτητες για τα ταξίδια στο εξωτερικό, αυτά που κάνουμε για τουριστικούς λόγους. Έτσι, από τη στιγμή κιόλας της άφιξής μας στο αεροδρόμιο καταλαβαίνουμε πόσο απαραίτητη είναι η γνώση των αγγλικών (είναι η γλώσσα που μας διευκολύνει όπου και να πάμε). Στη συνέχεια, σε όποιο μέρος και αν βρεθούμε, στο ξενοδοχείο, στο εστιατόριο, στα καταστήματα, στα μουσεία, παντού νιώθουμε άνεση και αυτοπεποίθηση, όταν γνωρίζουμε ξένη γλώσσα.

Ένας τακόμα λόγος, πρακτικός επίσης, που ενισχύει την ανάγκη της εκμάθησης ξένων γλωσσών είναι ο τουριστικός χαρακτήρας της χώρας μας, η οποία υποδέχεται πλήθος τουριστών από όλα τα μέρη του κόσμου. Αν λοιπόν θέλουμε να τους προσφέρουμε καλές υπηρεσίες, πρέπει να γνωρίζουμε τουλάχιστο μία από τις κύριες γλώσσες. Εξάλλου, έτσι δείχνουμε πιο πολιτισμένοι και δημιουργούμε καλή εντύπωση στους ξένους.

Τέλος, πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι ζούμε σε μια ευρεία πολυπολιτισμική κοινωνία και είναι τουλάχιστο ένδειξη ελλειψής προσοδευτικού πνεύματος η δυσχέρεια στην επικοινωνία με τους συνανθρώπους μας.

Γλωσσολάβεια: μια σύγχρονη αναγκή, ένα απαραίτητο εφόδιο!

Τα τελευταία χρόνια οι γονείς έχουν μια μόνιμη σκέψη στο μυαλό τους... ότι πρέπει να μάθουμε ξένες γλώσσες. Είναι μια πραγματικότητα που μας κουράζει όλους, αλλά τόσο δικιο έχουν δυστυχώς! Τα λόγια τους ηχούν κουραστικά στα παιδιά, τα οποία νιώθουν τον ελπίδαρο χρόνο τους να περιόριζεται επικίνδυνα, αλλά κρύβουν μέσα τους μια βαθειά αλήθεια: η γλωσσολάβεια είναι ένα πραγματικό εφόδιο...

Πρόλογος

Θεματική πρόταση

Η εκμάθηση των ξένων γλωσσών είναι όχι απλά χρήσιμη, αλλά απαραίτητη πλέον για διάφορους λόγους. Στη σύγχρονη εποχή, λόγω της διεθνοποίησης που έχει επικρατήσει, η γνώση ξένων γλωσσών είναι αναγκασιότητα. Η εκμάθησή τους αποτελεί εφόδιο τόσο στον επαγγελματικό τομέα όσο και στις κοινωνικές μας δραστηριότητες. Οι επαφές μας πλέον με ξένους ανθρώπους είναι σχεδόν καθημερινές λόγω της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ελεύθερης μετακίνησης των Ευρωπαίων. Αν λοιπόν επιθυμούμε να διατηρήσουμε κάποιες επαφές με αυτούς τους ανθρώπους, να επικοινωνήσουμε μαζί τους και να συνεργαστούμε, πρέπει να θρούμε ένα κοινό σημείο επαφής και αυτό είναι η γνώση μιας ξένης γλώσσας. Η επαφή αναμφισβήτητα αυτή θα αποτελέσει άνοιγμα στην επαγγελματική και κοινωνική μας πορεία.

Θεματική πρόταση

Κατακλείδα

Λεπτομέρειες

Κατακλείδα

Κυρίως θέμα

Θεματική πρόταση

Ποσοστό, η εκμάθηση ξένων γλωσσών, εκτός από χρηστική και πρακτική αξία, έχει και πνευματική αξία. Με τις ξένες γλώσσες γνωρίζουμε τον ευρωπαϊκό πολιτισμό και μέσα σε αυτόν διακρίνουμε τη σπουδαιότητα του δικού μας πολιτισμού, καθώς διαπιστώνουμε το ρόλο που έχει διαδραματίσει στη διαμόρφωσή του. Ταυτόχρονα, μας δίνεται η ευκαιρία να έρθουμε σε επαφή με τη διαφορετική νοοτροπία ενός λαού και να γνωρίσουμε τη δική του αντίληψη για τον κόσμο. Με αυτό τον τρόπο, γινόμαστε πιο ολοκληρωμένοι και πιο ανοιχτοί στον κόσμο. Είμαστε, λοιπόν, σε θέση να ανταλλάσσουμε το πνεύμα μας και να αποκτήσουμε και μια διαφορετική βεώρηση του κόσμου που μας περιβάλλει.

Λεπτομέρειες

Κατακλείδα

Μέσα, λοιπόν, από σύντομη αλλά σφαιρική βεώρηση του θέματος καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι η γλωσσολάβεια δεν είναι μόνο αναγκαιότητα αλλά και το σύγχρονο όχημα που θα μας οδηγήσει στην πρόοδο. Όσο λοιπόν γρηγορά και αν ακούγονται οι γονείς μας, με τις παραινέσεις τους για την εκμάθηση ξένων γλωσσών έχουν απόλυτο δικιο και οφείλουμε να τους ακούσουμε.

Επίλογος

Λόγοι για τους οποίους είναι απαραίτητη η γλωσσολάβεια

- Επικράτηση του διεθνισμού και της παγκοσμιοποίησης
- Η επίλυση σειράς καθημερινών προβλημάτων π.χ. κατανόηση χρήσης μιας μηχανής για τις καθημερινές ανάγκες
- Η ανάγκη παρακολούθησης της ανάπτυξης των επιστημών, των γραμμάτων και των τεχνών και η δυνατότητα επιμόρφωσης σε ξένα πανεπιστήμια.
- Ο σύγχρονος τρόπος επικοινωνίας και ενημέρωσης μέσω του διαδικτύου και της δορυφορικής τηλεόρασης.
- Η ανάγκη επαφής με την ιστορία και τον πολιτισμό των άλλων λαών.
- Η καλύτερη κατανόηση της μητρικής γλώσσας και η συνείδηση της εθνικής ιδιαιτερότητας.
- Η ψυχαγωγία διευρύνεται και γίνεται ποιοτικότερη (δυνατότητα αναγνώσης ξένων κειμένων, κατανόησης στίχων ποίησης και μουσικής κλπ.)
- Η δημιουργία περισσότερων προϋποθέσεων για επαγγελματική αποκατάσταση καθώς και η καταπολέμηση της ανεργίας

A2.II. Η ΠΟΛΥΣΗΜΙΑ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

Η των λέξεων είναι ένα συχνό φαινόμενο της μητρικής μας γλώσσας και εκδηλώνεται κάθε φορά που μία λέξη έχει περισσότερες σχετικές σημασίες από μία.

Λ.χ. οι σημασίες της λέξης **όργανο**:

- Στη Βιολογία: μέρος του ανθρώπινου οργανισμού (λ.χ. στομάχι)
- Στην καθημερινότητα: μέσο εκτέλεσης έργου (λ.χ. ταχύμετρο)
- Στη Μουσική: μουσικό όργανο (λ.χ. βιολί, κιθάρα)
- Στον κρατικό μηχανισμό: φορέας συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων (όργανο τάξης)
- Μεταφορικά: επίσημο κυβερνητικό όργανο (έντυπο προσκείμενο στην κυβέρνηση).

Συνεπώς, αν με τη διατύπωσή μας, δεν καταστήσουμε ολοφάνερη την ακριβή σημασία οποιασδήποτε πολυσημής λέξης χρησιμοποιούμε, στην καλύτερη περίπτωση θα καταλήγουμε σε κωμικές παρεξηγήσεις και στη χειρότερη θα αδυνατούμε να συνεργαστούμε.

Αξίζει να προσθέσουμε ότι οι επιστήμονες προσδίδουν ειδικό περιεχόμενο σε λέξεις κοινής χρήσης. Λ.χ. στη λέξη **τύπος** ένας χημικός προσδίδει το περιεχόμενο της συμβολικής διατύπωσης της σύστασης χημικών στοιχείων, ενώ ένας μαθηματικός της προσδίδει το περιεχόμενο της παράστασης μαθηματικών συμβόλων (αλγεβρικός τύπος).

Ένα χιουμοριστικό επεισόδιο παρεξήγησης

ΣΧΟΛΙΟ ΜΠΑΛΩΣ, σελ. 44: *Αρκετές λέξεις στην ελληνική γλώσσα παρουσιάζουν πολυσημία (π.χ. γλώσσα, αγορά κτλ.). Γράψτε ένα χιουμοριστικό επεισόδιο παρεξήγησης, που να βασίζεται στην πολυσημία κάποιας λέξης [...].*

Ο Πέτρος εδώ και πολλή ώρα ήταν κλεισμένος στο δωμάτιό του. Είχε ζητήσει μάλιστα από τη μητέρα του, φανερά αγχωμένος, να μην τον ενοχλήσει κανείς, κι αυτό ήταν κάτι που την έβαλε σε σκέψεις. Όταν μάλιστα τον φώναξε για φαγητό κι εκείνος μουρμούρισε ότι δεν πεινάει, αυτή άρχισε να ανησυχεί. Κάποια στιγμή δεν άντεξε άλλο και πήγε ως την πόρτα του δωματίου του. Δίστασε όμως να χτυπήσει, μόνο κοντοστάθηκε, γιατί άκουσε ομιλίες. Ήταν ο γιος της, που μιλούσε στο τηλέφωνο, αλλά καθώς ακουγόταν ταυτόχρονα και μουσική, μια φράση μπόρεσε μόνο να πιάσει: «Τελικά το πρόβλημα βρίσκεται στον εγκέφαλο και μάλλον πολύ σοβαρό». Πανικοβλήθηκε και απομακρύνθηκε γρήγορα από την πόρτα. Ποιος να είναι αυτός που έχει τόσο σοβαρό πρόβλημα στον εγκέφαλο; Μήπως το παιδί της; Μήπως κανένας φίλος του; Πηγαινοερχόταν ανήσυχη και αναρωτιόταν τι να κάνει. Τη στιγμή που αποφάσισε να μιλήσει στο γιο της χτύπησε το κουδούνι. Ήταν ο φίλος του Πέτρου, ο Μανόλης. Τη χαιρέτησε και της είπε με φυσικότητα ότι τον κάλεσε επείγοντως ο γιος της, γιατί ο εγκέφαλος του υπολογιστή του είχε σοβαρό πρόβλημα και ήθελε τη βοήθειά του!